

KADIN DOĞUM SERVİSLERİNDE YATAN HASTALARIN ERKEK HEMŞİRELER HAKKINDAKİ DÜŞÜNCELERİ*

Kerime Derya TAŞCI**

Kabul Tarihi: 28.12.2005

ÖZET

Bu çalışma, 2004-2005 öğretim yılında üniversitemizde yürütülmekte olan Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği dersinin uygulamasında iki erkek hemşire öğrencinin klinik uygulamada bulunuyor olmasından yola çıkılarak, kadın doğum servislerinde çeşitli nedenlerle yatmakta olan hastaların erkek hemşireler hakkında düşüncelerini belirlemek amacıyla tanımlayıcı bir çalışma olarak yürütülmüştür.

Araştırma grubunu, Kasım-Aralık 2004 ayları arasında Denizli Devlet Hastanesi ve Denizli SSK Bölge Hastanesi'nin Kadın Doğum servislerinde yatmakta olan 295 kadın hasta oluşturmuş ve olasılıksız örneklem tekniği ile araştırma kapsamına alınmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde; ortalama, standart sapma, sayı, yüzdelik hesaplamaları ve Ki-kare önemlilik testleri kullanılmıştır.

Hastaların, yaş gurubu, eğitim ve tedavi gördükleri birim ile "erkek hemşire"lere yönelik sorulara verdikleri yanıtlar arasındaki fark anlamlı bulunmuştur ($p < 0.05$).

Kadın doğum servislerinde yatmakta olan hastaların erkek hemşirelerden bakım almaktan rahatsızlık duyacakları, hemşireliği kadın mesleği olarak gördükleri ve erkek hemşirelerin kadın doğum servisleri dışında erkek hastaların çok olduğu servislerde görev almalarının daha iyi olacağını düşündükleri saptanmıştır.

Anahtar kelimeler: erkek hemşire, kadın hasta, kadın doğum servisleri.

ABSTRACT

Inpatients on Obstetrics and Gynecology Services Opinions about Male Nurses

This study was conducted as a descriptive study for the purpose of determining what inpatients with differing diagnoses on obstetrics and gynecology services think about male nurses because of the 2 male nurses in our nursing program who would be in the Obstetrics and Gynecology Nursing class and clinical practice during the 2004-2005 school year.

The research population included 295 female patients admitted to the obstetrics and gynecology services of Denizli Government and Denizli Insurance Hospitals during the months of November and December 2005, and an improbable sampling technique was used to select the research sample. Mean, standard deviation, number, percentage and Chi square test of significance were used in data evaluation.

There was a significant difference in the responses of the patients to questions about "male nurses" according to their age group, education and unit where they were admitted ($p < 0.05$).

Patients admitted to obstetrics and gynecology services would feel uncomfortable receiving care from a male nurse, see nursing as a female profession, and think that male nurses should work on units that have mostly male patients and not on obstetrics and gynecology services.

Key words: male nurse, female patient, obstetrics and gynecology service

GİRİŞ

Günümüzde hemşirelik, bireyin, ailenin ve toplumun sağlığını korumak, geliştirmek ve hasta olduğunda iyileştirmek amacına yönelik bilim ve

sanattan oluşan bir sağlık disiplini olarak insanlar arası ilişkilere dayanan dinamik bir süreç olarak tanımlanır (Velioglu 1995, Savaşer ve ark. 1993). İnsanlar arası ilişkilere dayanan dinamik bir

* Bu çalışma 20-23 Nisan 2005 tarihlerinde Ankara'da düzenlenen 4.Uluslar arası Üreme Sağlığı ve Aile Planlaması Kongresinde sözel bildiri olarak sunulmuştur.

** Pamukkale Üniversitesi Denizli Sağlık Yüksekokulu (Bilim Uzmanı)

süreç oluşu nedeniyle meslek her iki cinsiyet tarafından uygulanabilir. Ayrıca, her iki cinsiyetin özelliklerinin bütünleştiği ve etkileştiği bir meslek grubu, dikkatleri cinsiyetten uzaklaştırarak mesleğin bilimsel yöndeki olumlu gelişmelere uyumlu olarak sanatsal yönde de hızla gelişmesine katkıda bulunur. (Eksen ve ark. 1997, Karakoç ve ark. 2004, Baykal ve ark. 2004).

Bir mesleğin gerektiği şekilde yürütülebilmesi, hem bu meslekte çalışanların verdiği hizmetten doyum bulmasını, hem de hizmet alan bireyin yarar görmesini ve hoşnut olmasını sağlar. Yalnız kadınlara özgü bir meslek olmanın bazı sorunlara neden olduğu hem çalışma alanındaki hemşireler, hem de öğrenci hemşireler tarafından zaman zaman yakınmalara neden olmakta ve erkek meslektaşları ile bu sorunları paylaşmanın ve üstesinden gelebilmenin daha kolay olabileceği fikrini ileri sürmektedirler (Karadakovan 1993).

Son 20 yıldır hemşirelikte ve diğer mesleklerde cinsiyet ile pek çok değişiklik meydana gelmiş olmasına rağmen, ulusal ve evrensel alanda hemşirelik çok küçük bir erkek yüzdesi ile beraber, kadınların dünyasıyla ileri derecede bütünleşmiştir. ABD’de 1997 yılında hemşirelerin %8’ini, Kanada’daki hemşirelerin %9.5’ini, İngiltere’deki hemşirelerin %10’unu erkek hemşireler oluşturmaktadır. Ülkemizde ise bazı hemşirelik programlarına devam ederek mezun olmuş, şu an alanlarda çalışan ve halen üniversitelerde öğrenim görmekte olan sayıları çok az olan erkek adaylar eğitilmektedir. Bu düşük orandaki katılım, toplumun ihtiyaçlarının karşılanması, toplumun onları kabullenmesi, hemşireliğin cinsiyete bağlı bir rol olarak görülmesinin vazgeçilmesi iyi bir başlangıçtır (Arıkan ve ark. 2000, Emiroğlu 2000, Kurt ve ark. 2004) .

Mesleğe erkek üye alınması aynı zamanda hemşirenin toplumda kadın ve hemşire olarak üstlenmiş olduğu kimlik, mesleğin statü ve gücü üzerindeki olumsuz yöndeki etkilerini de en aza indirir. Hemşirelikte erkek sayısının artırılmak istenmesinde, hemşireliğin daha iyi bir statü kazanması, cinsiyette denge sağlamak ve erkeklerin bu mesleğe olan endişelerini azaltmak yatmaktadır (Yavuz ve Dramalı 1997).

Bu çalışma, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği dersinin klinik uygulaması sırasında hastaların erkek öğrenci hemşirelerden bakım almayı istememeleri, bakım almaktan rahatsız olduklarını belirtmelerinden yola çıkarak, kadın doğum servislerinde çeşitli nedenlerle yatmakta olan hastaların erkek hemşireler hakkında düşüncelerini belirlemek amacıyla tanımlayıcı bir çalışma olarak yürütülmüştür.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırma grubunu, Kasım-Aralık 2004 ayları arasında Denizli Devlet Hastanesi ve Denizli SSK Bölge Hastanesi’nin Kadın Doğum servislerinde yatmakta olan 295 kadın hasta oluşturmuş ve olasılıksız örneklem tekniği ile araştırma kapsamına alınmıştır. Uygulama öncesinde, çalışmanın yapılacağı hastanelerden izin alınmış ve çalışmaya katılmak isteyen kadın hastalara çalışmanın amacı hakkında bilgi verilerek sözel onam alınmıştır. Araştırmacı tarafından oluşturulan 23 soruluk anket formu çalışmaya katılmayı kabul eden kadın hastalarla yüz yüze görüşme yöntemi ile uygulanmıştır. Soruların anlaşılabilirliğini değerlendirmek amacıyla hemşirelik bölümü öğrencilerinden on öğrenci ile ön uygulama yapılmış ve anlaşılmayan ifadeler tekrar düzenlenmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde; ortalama, standart sapma, sayı, yüzdelik hesaplamaları ve Ki-kare önemlilik testleri kullanılmıştır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Tablo 1. Araştırma Kapsamına Alınan Hastaların Tanımlayıcı Özelliklerinin Dağılımı

Değişkenler	Sayı	Yüzde(%)
<u>Yaş grupları</u>		
17-23 yaş	91	30.8
24-30 yaş	124	42.0
31-37 yaş	50	16.9
38 yaş ve üzeri	30	10.3
<u>Eğitim durumu</u>		
Okur yazar	15	5.1
İlkokul mezunu	184	62.4
Ortaokul mezunu	40	13.6
Lise mezunu	43	14.5
Üniversite mezunu	13	4.4
<u>Tedavi Gördüğü Birim</u>		
Doğumhane	44	14.9
Loğusa Servisi	84	28.5
Jinekoloji Servisi	167	56.6
<u>Çalışma durumu</u>		
Çalışmayan	183	62.0
Çalışan	112	38.0
<u>Sosyal Güvencesi</u>		
Yok	11	3.7
SSK	247	83.7
Bağ-Kur	18	6.2
Emekli Sandığı	11	3.7
Yeşilkart	8	2.7
<u>Daha Önce Hastaneye Yatma Durumu</u>		
Hiç hastaneye yatmamış	118	40.0
Daha önce hastaneye yatmış	177	60.0
<u>Daha Önce Erkek Hemşireden Bakım Alıp Almadığı</u>		
Bakım almış	11	3.7
Bakım almamış	284	96.3
Toplam	295	100.0

Tablo 1’de araştırma kapsamına alınan hastaların tanımlayıcı özellikleri gösterilmiştir. Çalışmaya katılan kadınların yaş ortalaması 27.99 ± 0.45 ’tir ve %62.4’ü ilkökul mezunudur. Hastaların

%62’si herhangi bir işte çalışmamakta ve %83.7’sinin sosyal güvencesi SSK’dır. Hastaların %40’ı daha önce hiç hastaneye yatmamış ve %96.3’ü de daha önce erkek hemşireden bakım almamıştır.

Tablo 2. Hastaların Erkek Hemşirelere Yönelik Sorulara Verdikleri Yanıtların Dağılımı

Hastaların Erkek Hemşirelerle İlgili Görüşleri	Evet		Hayır		Fikrim Yok		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Hemşirelik mesleği kadın mesleğidir.	197	66.8	82	27.8	16	5.4	295	100.0
Erkeklerde hemşirelik yapmalıdır.	130	44.1	124	42.0	41	13.9	295	100.0
Erkek hemşireden bakım almak isterim.	68	23.1	209	70.8	18	6.1	295	100.0
Erkek hemşireden bakım almaktan rahatsız olurum	192	65.1	95	32.2	8	2.7	295	100.0
Türkiye’de hastanelerde çalışan erkek hemşire var.	52	17.6	54	18.3	189	64.1	295	100.0
Erkek hemşireler iyi bakım verebilirler.	126	42.7	73	24.8	96	32.5	295	100.0
Erkek hemşirelerin olması hemşirelik mesleği hakkındaki olumsuz düşünceleri değiştirir.	69	23.4	128	43.4	98	33.2	295	100.0
Erkek hemşireler doğumhanede çalışmalıdır.	95	32.2	179	60.7	21	7.1	295	100.0
Erkek hemşireler kadın doğum servislerinde çalışmalıdır.	106	35.9	164	55.6	25	8.5	295	100.0
Herhangi bir sorun yaşadığımda (örneğin; sütüm gelmezse, kanamam çoksa vb.) bunu erkek hemşireye söylemekte sıkıntı yaşarım.	183	62.0	109	36.9	3	1.1	295	100.0
Erkek hemşireler sadece erkek hastalara bakım vermelidir.	156	52.9	113	38.3	26	8.8	295	100.0
Erkek hemşirelerin olması kadınların ilerlemesini engeller.	69	23.4	168	56.9	58	19.7	295	100.0
Erkek hemşirenin bana bakım vermesinden eşim/yakınlarım rahatsız olur.	184	62.4	83	28.1	28	9.5	295	100.0
Erkek hemşireler, kadın hemşirelere göre hastalara karşı daha hoşgörülü ve nazik davranırlar.	93	31.5	80	27.1	122	41.4	295	100.0

Tablo 2’de araştırma kapsamına alınan hastaların erkek hemşirelere yönelik sorulara verdikleri yanıtların değerlendirilmesi gösterilmiştir. Hastaların %66.8’i hemşirelik mesleğinin kadın mesleği olduğunu, %44.1’i erkeklerin hemşirelik yapması gerektiğini belirtmiştir.

Hastaların, %70.8’i erkek hemşireden bakım almak istemediğini ve %65.1’i erkek hemşirenin kendisine bakım vermesinden rahatsız olacağını belirtmiştir. Hastaların %60.7’si erkek hemşirelerin doğumhanede ve %55.6’sı ise kadın doğum servislerinde çalışmaması gerektiğini ifade etmiştir. Oktay’ın çalışmasında (1989), hastaların kendilerine hangi cinsten hemşirenin bakmasını istedikleri incelenmiş, hastaların %77’sinin kadın hemşirelerden bakım almak istedikleri görülmüştür. Bu sonuç, çalışma sonuçlarını destekler niteliktedir. Bunun yanı sıra, Lodge ve arkadaşlarının çalışmasında (2002) ise, jinekoloji servisinde yatan hastaların %28’inin kıyafetlerinin çıkartmasında (üzerini değiştirmede) erkek hemşirenin kendisine yardım etmesinden rahatsız olacağını ve %42’sinin erkek hemşirenin pedini kanama yönünden kontrol etmesinden rahatsız olacağını ifade ettikleri görülmektedir. Chur-Hansen’in çalışmasında da (2002), hastaların %47.6’sının erkek hemşirenin kendisini banyo yaptırmasından rahatsız olacağını bulunmuştur. Bu sonuçlar ile yapılan bu çalışmadaki farkın çok büyük olmasının, bizim toplumumuzda erkek hemşire sayısının çok az olması, birçok kişinin erkek hemşirelerin varlığından haberdar olmamasından, buna karşın çalışmaların yapıldığı İngiltere ve Avustralya’da erkek hemşirelerin uzun yıllardır hasta bakımda görev almalarından kaynaklandığını düşündürmüştür.

Çalışmaya katılan hastaların, %64.1’i Türkiye’de hastanelerde çalışan erkek hemşire olup olmadığını bilmediğini ifade etmiştir. Hastaların,

%42.7’si erkek hemşirelerin iyi bakım verebileceğini, %43.4’ü ise erkek hemşirelerin olmasının hemşirelik mesleği ile ilgili olumsuz/yanlış düşünceleri değiştireceğini düşündüğünü belirtmiştir. Hastaların %62’si herhangi bir sorun yaşadığında (örneğin sütü gelmiyorsa, kanaması çoksa vb.) bunu erkek hemşireye söylemekte sıkıntı yaşayacağını ifade etmiştir. Özbaşaran ve Taşpınar’ın yaptığı çalışmada (1998), çalışan hemşirelerin %16.6’sı erkek hemşirelerin toplumun bakış açısını değiştireceğini belirtmiştir. Karadokvan’ın yaptığı çalışmada (1993), öğrencilerin %64.6’sının erkek hemşirelerin mesleğinin toplumdaki statüsünü arttıracaklarını düşündükleri bulunmuştur. Bu sonuçlar, çalışma sonuçlarını desteklemektedir.

Hastaların %52.9’u erkek hemşirelerin sadece erkek hastalara bakım vermeleri gerektiğini, %23.4’ünün erkek hemşirelerin olmasının kadınların ilerlemesini engelleyeceğini düşündükleri belirlenmiştir. Hastaların %62.4’ü erkek hemşirenin kendisine bakım vermesinden esinin/yakınlarının rahatsız olacağını belirtmiştir. Hastalardan %31.5’i erkek hemşirelerin kadın hemşirelere göre hastalara karşı daha hoşgörülü ve nazik davranacaklarını düşündüklerini ifade etmişlerdir. Eksen ve arkadaşlarının çalışmasında (1997), vatandaşların %48.4’ünün erkek hemşirelerin erkek hastalara bakması görüşünü savundukları belirtilmiştir. Savaşer ve arkadaşlarının yaptığı çalışma (1993), hemşirelerin %31.8’inin mesleğe erkek üye alınmasının bazı ünitelerde erkek hastalara daha iyi bakılacağı görüşlerinin belirttikleri bulunmuştur. Kerrens ve arkadaşlarının çalışmasında (1997) ise, kadın doğum servislerinde yatan hastaların %44.9’unun kadın hemşireden bakım almak istedikleri ve %45’inin kadın hemşirelerin erkek hemşirelere göre kendisine daha fazla ilgi göstereceğini düşündükleri bulunmuştur. Ekstrom çalışma-

sında (1999), hastaların ve yakınlarının erkek hemşireden bakım almakta kadın hemşirelere göre sıkıntı yaşadıklarını

bulmuştur. Bu sonuçlar çalışma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir.

Tablo 3. Hastaların Yaş Gruplarına Göre Erkek Hemşirelere İlişkin Görüşlerinin Karşılaştırılması (n:295)

Sorular	Yaş Grupları										X ² P	
	17-23yaş		24-30 yaş		31-37 yaş		38 yaş ve üzeri		Toplam			
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%		
Erkek hemşireler iyi bakım verebilirler												
Fikrim yok	41	42.7	32	33.3	13	13.5	10	10.4	6	100.0	X ² = 24.61	
Evet	34	27.0	61	48.4	16	12.7	15	11.9	126	100.0	P<0.05	
Hayır	16	21.9	31	42.5	21	28.8	5	6.9	73	100.0	0.002	

Tablo 3'te araştırma kapsamındaki hastaların yaş grupları ile erkek hemşirelere ilişkin görüşlerinin karşılaştırılması gösterilmiştir. Hastaların yaş gruplarıyla erkek hemşirelere ilişkin görüşleri arasındaki fark anlamlıdır (p<0.05). Farkı yaratan yaş grubunun 24-30 yaş grubundaki hastalar olduğu görülmektedir. Bu sonucun bu yaş grubundaki hastaların sayısının fazla olmasından (S:124, %42.0), kendilerine bakım veren erkek hemşirelerle hemen hemen aynı yaşta olmalarından dolayı erkek sağlık

personelinden bakımdan çekinmelerinden kaynaklanmış olabileceği düşünülmüştür. Hastaların tümünün evli olmaları nedeniyle yabancı bir erkekte bakım almaktan utanmaları, eşlerinin de bu durumdan hoşnut olmayacaklarını düşünmelerinin bu sonuca neden olduğu da düşünülebilir. Kerssens ve arkadaşlarının çalışmasında da (1997), kadın doğum servislerinde yatan genç hastaların orta yaşlı hastalara göre daha fazla oranda erkek hemşireden bakım almak istemedikleri bulunmuştur. Bu sonuç, çalışma sonucunu desteklemektedir.

Tablo 4. Hastaların Eğitim Durumuna Göre Erkek Hemşirelere İlişkin Görüşlerinin Karşılaştırılması (n:295)

Eğitim Durumu	Erkek hemşireler iyi bakım verebilirler						Erkek hemşirenin bana bakım vermesinden eşim/yakınlarım rahatsız olur					
	Evet		Hayır		Fikrim yok		Evet		Hayır		Fikrim yok	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
İlk öğretim	95	5.4	58	79.4	86	89.5	151	82.0	70	84.3	18	64.3
Lise	21	16.7	13	17.8	9	9.4	25	13.6	11	13.3	7	25.0
Üniversite	10	7.9	2	2.7	1	1.0	8	4.3	2	2.4	3	10.7
Toplam	126	100	73	100	96	100	184	100	83	100	28	100
X² P			19.13,	0.039,	p<0.05			18.51,	0.047,	p<0.05		

Tablo 4’te araştırma kapsamındaki hastaların eğitim durumu ile erkek hemşirelere ilişkin görüşlerinin karşılaştırılması gösterilmiştir. Hastaların eğitim durumlarıyla erkek hemşirelere ilişkin görüşleri arasındaki fark anlamlıdır ($p<0.05$). Farkı yaratan grubun ilköğretim mezunu hastalar olduğu görülmektedir. Bu sonucun bu gruptaki hastaların sayısının çok olmasından (n:184, %62.4), eğitim düzeyinin düşük olması

nedeniyle erkek hemşireden bakım almaktan rahatsızlık duymalarına bağlı olabileceği düşünülmüştür. Ayrıca, tedavi gördükleri hastanelerde erkek hemşirelerin bakım vermiyor olması, bir çoğunun çalışmayan (ev hanımı) grupta olmalarının ve Türk toplumunun gelenek ve göreneklerine göre cinsel sağlıkla ilgili konularda karşı cinsle konuşma ve bakım almanın “ayıp” olarak düşünülmesinin bir sonucu olabilir.

Tablo 5. Hastaların Tedavi Gördükleri Birime Göre Erkek Hemşirelere İlişkin Görüşlerinin Karşılaştırılması (n:295)

Sorular	Tedavi Görülen Birim								X ² p
	Doğum hane		Loğusa Servisi		Jinekoloji Servisi		Toplam		
	S	%	S	%	S	%	S	%	
Erkek hemşireler iyi bakım verebilirler									
Fikrim yok	20	20.8	30	31.3	46	47.9	96	100.0	12.92
Evet	13	10.3	39	31.0	74	58.7	126	100.0	0.044
Hayır	11	15.1	15	20.5	47	64.4	73	100.0	p<0.05
Erkek hemşirenin bana bakım vermesinden eşim/yakınlarım rahatsız olur									
Fikrim yok	-	-	4	14.3	24	85.7	28	100.0	16.21
Evet	33	17.9	56	30.4	95	51.6	184	100.0	0.013
Hayır	11	13.3	24	28.9	48	57.8	83	100.0	p<0.05

Tablo 5’te araştırma kapsamındaki hastaların tedavi gördükleri birim ile erkek hemşirelere ilişkin görüşlerinin karşılaştırılması gösterilmiştir. Hastaların tedavi gördükleri birim ile erkek hemşirelere ilişkin görüşleri arasındaki fark anlamlıdır ($p<0.05$). Farkı yaratan grubun jinekoloji servisinde yatan hastalar olduğu görülmektedir. Bu sonucun, bu serviste yatan hastaların sayısının çok olmasından (S:141, %47.8), bir çoğunun daha önce doğum nedeniyle bu serviste tedavi görmüş olmasından, hasta odalarının dört kişilik olması ve ziyaretçi kısıtlaması olmaması nedeniyle hastaların daha fazla rahatsızlık yaşamalarından (doğumhaneye ziyaret-

çi/refakatçi alınmamaktadır) kaynaklanmış olabileceği düşünülmüştür.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışma sonuçlarına göre, 24-30 yaş grubunda, ilk öğretim mezunu olan ve jinekoloji servisinde tedavi gören hastaların erkek hemşireler ile ilgili sorulara verdikleri yanıtların diğer hastalara göre farklı olduğu görülmektedir. Bu sonuçlar doğrultusunda;

Kadın sağlığı alanı dışında da hastaların olduğu birimlerde, eşit sayıda tüm yaş grubu ve eğitim düzeyindeki hasta ve sağlıklı hasta-larla aynı ya da benzer çalışmaların tekrarlanması, farklılık olup olmadığı yönünden değerlendirilmesi,

Erkek hastaların da “erkek hemşireler” hakkında ne düşündükle-

rinin belirlenmesi amacıyla aynı çalışmanın erkek hasta grubuna da uygulanarak her iki çalışma arasında farklılık olup olmadığının karşılaştırılması,

Erkek hemşirelerin çalışma alanlarında sayısının artırılması, hemşire ve hemşirelik mesleğinin topluma tanıtılması, hemşireliğin sadece kadın mesleği olmadığı bilincinin yerleştirilmesi önerilebilir.

KAYNAKLAR

- Arikan D, Karaman Z, Yağcı G** (2000). Hemşirelik Yüksekokulu öğrencilerinin eğitimde ve meslek alanda erkek hemşire adaylara bakış açısı. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi 3(1):36-43.
- Baykal Ü, Timuçin A, Özel S** (2004). Hemşirelik yüksekokulunda öğrenim gören erkek öğrencilerin hemşirelik mesleğine ve eğitimine ilişkin görüşleri. III.Ulusal Hemşirelik Öğrencileri Kongresi Özet Kitabı, Edirne, 57.
- Chur-Hansen A** (2002). Preferences for female and male nurses:the role of age, gender and previous experience-year 2000 compared with 1984. Journal of Advanced Nursing 37(2):192-198.
- Eksen M, Birgili F, Tümer A ve ark.** (1997). Hemşire, öğrenci hemşire, doktor ve vatandaşların hemşirelik üzerindeki görüş-leri. IV.Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu, Kıbrıs, 375-379.
- Ekstrom DN** (1999). Gender and perceived nurse caring in nurse-patient dyads. Journal of Advanced Nursing 29(6):1393-1404.
- Emiroğlu N** (2000). Sağlık personelinin ve toplumun hemşirelik imajı. Hemşirelik Araştırma Dergisi 1:9-18.
- Karadakovan A** (1993). Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu öğrencilerinin mesleğin toplumdaki statüsü ve hemşireliğe erkek öğrenci alınmasına ilişkin görüşleri. III.Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu, İstanbul, 376-373.

- Karakoç Kaya Ö, Şimşek Z, Kabalcıoğlu F ve ark.** (2004). Hemşirelerin mesleki imajlarını ve mesleği algılama durumlarını etkileyen faktörler. Hemşirelik Forumu 7(1): 1-6.
- Kerssens JJ, Bensing JM, Andela MG** (1997). Patient Preference for genders of health professionals. Social Science and Medicine 44(10):1531-1540.
- Kurt P, Tüney Ö, Bölükbaş N** (2004). Toplumun erkek hemşirelere bakış açısı, III. Ulusal Hemşirelik Öğrencileri Kongresi Özet Kitabı, Edirne, 57.
- Lodge N, Mallet J, Blake P et al.** (2002). A study to ascertain gynaecological patients' perceived levels of embarrassment with physical and psychological care given by female and male nurses. Journal of Advanced Nursing 25:893-907.
- Oktay S** (1989). Hastalar kendilerine bakım verenlerin hangi cinsten olmasını ister? Hemşirelik Bülteni 3(14):23-30.
- Özbaşaran F, Taşpınar A** (1998). Hemşireler mesleklerine erkek üye alınmasını istiyorlar mı? Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi 14(3): 271-281.
- Savaşer S, Yıldız S, Bahçecik N ve ark.** (1993). Hemşirelerin mesleğe erkek üyelerin alınmasına yönelik düşünceleri. III.Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu, İstanbul, 170-177.
- Velioglu P** (1995). Hemşirelikte Bilimsel-leşmeye Doğru, Bozok Matbası, İstanbul.
- Yavuz M, Dramalı A** (1997). Erkek öğrencileri içeren hemşirelik eğitimi. IV. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu, Kıbrıs, 234-237